

تئاتر

اشاره

تئاتر در سال ۸۱ چگونه بود؟ چه اتفاقاتی در بیکرهای تئاتر سال ۸۱ رخ داد؟ چه جشنواره‌ها و همایش‌هایی تشکیل شدند. بررسی آماری نمایش‌های اجرا شده در سال ۸۱ چه چیزی را نشان می‌دهد؟ این مطلب در حد توان در پی برداختن به همین مسایل است و برای این که شما هم کلی و تصویری آماری از حرکت و رشد تئاتر نشان دهیم، آن را از ابعاد مختلف مورد بررسی قرار داده‌ایم. در این راه بسیاری کمک کردند و نمی‌دانیم نقش روابط عمومی‌ها در این میان چیست و اساساً ماهیت وجودی‌شان چگونه تبیین می‌شود.

سالن اصلی

- ۱- خورشید کاروان- کارگردان: حسین مسافر- فروردین و اردیبهشت
- ۲- خانه برنارد آلبا- کارگردان: روبرتو چولی- خرداد، تیر، مرداد
- ۳- بتیوس بیچاره- کارگردان: حمید مظفری- مهر و آبان
- ۴- افشین و بودلف هر دو مرده‌اند- کارگردان: قطب‌الدین صادقی- اسفند

سالن چهار سو

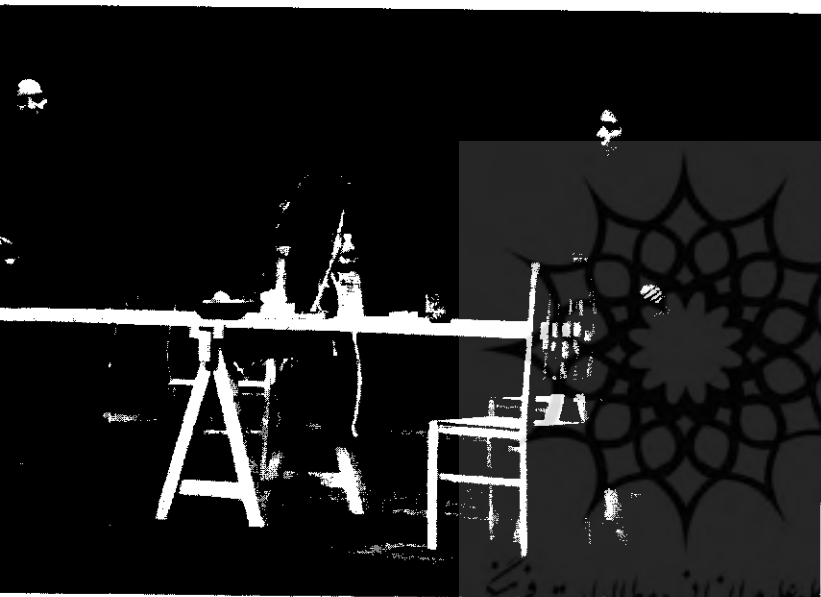
- ۱- کلفت‌ها- کارگردان: علی رفیعی- فروردین، اردیبهشت، خرداد
- ۲- هملت- کارگردان: مجید جعفری- تیر و مرداد
- ۳- آنتیگونه- کارگردان: مجید جعفری-

شهریور و آبان

- ۴- والس مرده‌شوران- کارگردان کوروش نریمانی- آبان و آذر
- ۵- مصایب ایاز عیار- کارگردان مهدی مکاری- آبان و آذر
- ۶- آبگوش زهرماری- کارگردان آرشد آبسالان- آذر، دی، بهمن و اسفند
- ۷- پاییز- کارگردان نادر برهانی مرند- دی، بهمن و اسفند
- ۸- دود کعبه- کارگردان سعید شاپوری- اسفند

سالن سایه

- ۱- سحوری- کارگردان: قطب‌الدین صادقی- فروردین و اردیبهشت و خرداد
- ۲- سپاس از حیات طیبه نوجوانی غیب و زیبا- کارگردان علی یازرلو- تیر و مرداد
- ۳- شب نشینی در جهنم- کارگردان رحمان

خانه برنارد آلبا

صیفی آزاد- مرداد، شهریور و مهر

- ۴- محاله فکر کنی که این جوری هم ممکنه- کارگردان سیما تیرانداز- مهر و آبان
- ۵- همان همیشگی- کارگردان ریما رامین‌فر- آذر و دی
- ۶- یرما- کارگردان گلرخ میلانی- دی
- ۷- رازها و دروغ‌ها- کارگردان کیومرث شامرادی- اسفند

سالن قشایی

- ۱- روز رستاخیز- کارگردان: فرهاد مهندس‌پور- خرداد، تیر و مرداد
- ۲- بسه دیگه خفه شو- کارگردان آتیلا پسیانی- خرداد، تیر و مرداد
- ۳- مده آ- کارگردان سهراب سلیمی- مرداد، شهریور و مهر
- ۴- آه مریم مقدس- کارگردان نصرالله قادری- مهر و آبان
- ۵- کسی به سرهنگ نامه نمی‌نویسد- کارگردان داوود دانشور- آبان و آذر
- ۶- دایره بسته- کارگردان منیژه محامدی- آذر و دی
- ۷- مادر همه آن اسفندیاران- کارگردان مریم معترف- آذر و دی
- ۸- پچ‌پچه‌های پشت خط نبرد- کارگردان علیرضا نادری- دی، بهمن و اسفند

هالما ورنبا

- ۲- تنهاترین زیبای مرده- کارگردان آزاده انصاری و محمد اعلمی- تا ۱۵ اردیبهشت
- ۳- شاپرک خانوم- کارگردان ولی الله ثقفی- خرداد و تیر
- ۴- پانچ وجودی- کارگردان فهیمه میرزاحسینی- مرداد و شهریور
- ۵- الاغ آوازخوان- کارگردان مهدی مهدیوان- مرداد و شهریور
- ۶- پوتلی شو- کارگردان محمد ایمانخانی- شهریور
- ۷- رویای بی کفن- کارگردان زوشنگ روشن- مهر و آبان
- ۸- دخترانار- کارگردان زهرا صبری- آبان و آذر

- ۹- قصه های اسپانیایی- کارگردان توسکا واقدی- آبان و آذر
- ۱۰- بی بی کوچیکه- کارگردان سیمین امیریان- دی و بهمن
- ۱۱- ستاره کوچک تو- کارگردان رضا عبدالعلی زاده- اسفند ماه

تالار وحدت

- ۱- کمپیرک جادو- کارگردان تاجبخش فنائیان- خرداد، تیر و مرداد
- ۲- شیخ صفان- کارگردان مهدی شمسایی- مرداد، شهریور، مهر
- ۳- یوسف و زلیخا- کارگردان پری صابری- از ۱۷ آبان تا دی ماه

تالار سنگلج

- ۱- عاشق کشون- کارگردان ساسان مهرپویان- فروردین
- ۲- تشبایی- کارگردان محمد صفایی- فروردین و اردیبهشت

- ۳- دختر چوپان- کارگردان علی یدالهی- خرداد
- ۴- افاده ها طبق طبق- کارگردان لقمان نظیری- تیر و مرداد
- ۵- طلسم گمشده- کارگردان مجید افشار- شهریور و مهر
- ۶- رام کردن زن سرکش- کارگردان داوود فتحعلی بیگی- مهر، آبان و آذر
- ۷- قوزی- کارگردان سیماک بالایی- اسفند ماه

سالن شماره ۲ (تالار کوچک)

- ۱- من و هزار تو- کارگردان: آرش دادگر- اسفند ۸۰ و فروردین ۸۱
- ۲- می رم روزنامه بخرم- کارگردان رحیم نوروزی- اردیبهشت و خرداد
- ۳- خاموشی ماه- کارگردان رویا کاکاخانی- تیر و مرداد
- ۴- شکسپیر خون ۲۰۰۲- کارگردان عباس اقسامی- تیر و مرداد
- ۵- نه فر تی تی- کارگردان جلال تهرانی- مرداد و شهریور
- ۶- ملاقات شبانه- کارگردان نیما دهقان- مهر و آبان
- ۷- ماندانا- کارگردان مهری میرحسینی و رزیتا طلایی- آبان و آذر
- ۸- تلفن مشترک- کارگردان رضا حامدی خواه- آذر و آبان
- ۹- پیشته- کارگردان رامین سلیمان پور- آذر و دی
- ۱۰- حاشیه ای بر خسر و شیرین- کارگردان داریوش رعیت- بهمن و اسفند

تالار نو

- ۱- اتاق رویا- کارگردان افروز فروزند- اسفند ۸۰ و فروردین و اردیبهشت ۸۱
- ۲- قابیل- کارگردان قطب الدین صادقی- تیر و مرداد
- ۳- پای دیوار بزرگ شهر- کارگردان حسن معجونی- شهریور و مهر
- ۴- آنتیگونه در نیویورک- کارگردان احمد ایرانی خواه- آبان و آذر
- ۵- هالما و رینا- کارگردان کتایون حسین زاده- آذر و دی
- ۶- محو- کارگردان احمد نجفی- اسفند
- ۷- ناخوانده- کارگردان فروغ قجابگی- اسفند

سالن خورشید

- ۱- تقاطع ۲۰۰۲- کارگردان محمودرضا رحیمی- اسفند ۸۰ و فروردین ۸۱
- ۲- روز از نو- کارگردان بنفشه توانایی- خرداد و تیر
- ۳- تاج- کارگردان سنبل رحیمی- تیر و مرداد
- ۴- حضور در آینه پریشان- کارگردان محمد حاتمی- مرداد و شهریور
- ۵- صلیب سرخ- کارگردان نسرین ابوالقاسمی- آبان و آذر
- ۶- کلفت ها- کارگردان محمد عاقبتی- آذر و دی
- ۷- سه شب از هزار و یک شب- کارگردان حسن خلیلی فر- مهر و آبان
- ۸- جانشین- کارگردان افشین شوشتر- دی، بهمن و اسفند

تالار هنر

- ۱- پرخیالی- کارگردان امیر آتشانی- فروردین و اردیبهشت

تالار مولوی

- ۱- الاغ آوازهخوان- کارگردان: علی ملاعلی- ۵ تا ۱۵ اردیبهشت
- ۲- آنتیگونه- کارگردان: فرهاد عمادزاده- اردیبهشت ۸۱
- ۳- آدی آدم‌ها- کارگردان: ارژنگ فرخ‌پیکر- خرداد ۸۱
- ۴- دیوانه من هوارشیو هستم- کارگردان: مهدی پوریلانی- خرداد ۸۱
- ۵- سلول- کارگردان: نصیر هاشمی‌پور- ۱۰ تیر تا ۱۰ مرداد
- ۶- مخزن- کارگردان: جلال تهرانی- مرداد ۸۱
- ۷- در این بلاد غریبی- کارگردان: خسرو شهریاری- مرداد ۸۱
- ۸- سیزیف و مرگ- کارگردان: ایرج محمدی- شهریور ۸۱
- ۹- به من می‌کن مکتا- کارگردان: علی حیدری- شهریور و مهر ۸۱
- ۱۰- ماشین دوزخی- کارگردان: محسن معینی- ۱۵ تا ۲۵ مهر
- ۱۱- خورشید که سربرزند- کارگردان: عبدالرضا کاهانی- مهر و آبان
- ۱۲- موجودی به نام اولی- کارگردان: سعید میرزایی (نمایش کودک)- ۱۰ آذر تا ۱۰ دی
- ۱۳- سرود مترسک پرتغالی- کارگردان: قطب‌الدین صادقی- ۱۰ آذر تا ۲۷ دی
- ۱۴- رقص روی لیوان‌ها- کارگردان: امیررضا کوهستانی- ۲۰ آذر تا ۲۴ دی
- ۱۵- آرش- کارگردان: روح‌الله صدیقی- اسفند ماه
- ۱۶- شب به خیر مادر- کارگردان: سمیه مهدوی- اسفند ماه

تماشاخانه مهر (حوزه هنری)

- ۱- بچه‌های ایران- ۷/۲۲ الی ۲۷- کارگردان مهدی قلعه‌سالن اصلی
 - ۲- اشقی مشی- ۷/۲۳ الی ۳/۱۷- کارگردان امید نیاز- سالن اصلی
 - ۳- کلکسیونر- ۲/۲۷ الی ۲۴- کارگردان علی سرور- سالن کوچک
 - ۴- رویای طلیح ۲/۸ الی ۴/۲۶- کارگردان محمد مجتازده طباطبایی- کوچک
 - ۵- بهلولان کچل و ازدها ۵/۲۶- اجرا- کارگردان دلوود فتحعلی بیگی- اصلی
 - ۶- دختران بی‌زقاف- ۶/۲۲ الی ۶/۱۵- امیر آتشانی- اصلی
 - ۷- شناسایی- ۷/۲ الی ۷/۳۰- کارگردان رحمت امینی- کوچک
 - ۸- عشق دریایی بود از هر طریق- ۷/۷ الی ۷/۲۴- کارگردان وحید ترجمی مقدم- اصلی
 - ۹- کتدر پیلاز (کرم ابریشم)- ۷/۱۰ الی ۷/۲۵- کارگردان الهه زاده‌محمدی- اصلی
 - ۱۰- بود کعبه- ۸/۲۱- اجرا- کارگردان سعید شاپوری- اصلی
 - ۱۱- یقیمان کوفه- ۸/۲۹- اجرا- کارگردان سید جواد هاشمی- اصلی
 - ۱۲- زنگین کمان (تئاتر کوتاه جوان)- ۱۰/۱۰ الی ۱۰/۳۰- اصلی
- انتقام در انتقام: حسن گرامت، HIV، سیامک کاشف آذر، روزنامه، فرامرز قلیچ‌خانی، جعبه جادو، رضا اکبری‌پور، یکی بود یکی نبود: رحیم بهبودی‌فر

۱۳- هنگامه‌ای که آسمان شکافت

۱۴- زنگار

۱۵- مجلس غریب تنهایی

تالار اندیشه

۱- غریبه‌ی شام

۲- مسافران کوفه

نمایشنامه خوانی

نمایشنامه‌خوانی از حرکات مثبت و جریان‌های مهم تئاتری سال ۸۱ بود که در تئاتر شهر و خانه هنرمندان برگزار می‌شد.
در این بازخوانی‌ها هر بازی یکی از گروه‌های تئاتر کشور حضور می‌یافتند. برگزاری عمومی این جلسات با استقبال خوبی روبه‌رو شد.

دایره بسته

- ۱- آنا کلایبر- کارگردان الهه گلپزنی- کافه
- تریا سالن اصلی- ۷/۲۹ و ۷/۳۰
- ۲- آنها زنده‌اند- کارگردان پانته آ بهرام-
- کافه تریا سالن اصلی- ۲/۵ و ۲/۶
- ۳- آینه‌های کج- کارگردان کاظم هژیر آزاد-
- کافه تریا سالن اصلی- ۲/۱۵ و ۲/۱۶
- ۴- بیر کاپیتان- کارگردان ایمان افشاریان-
- کافه تریا سالن اصلی- ۲/۱۹ و ۲/۲۰
- ۵- بتیوس بیچاره- کارگردان حمید
- مظفری- تالار نو- ۲/۲۶ و ۲/۲۷
- ۶- حساب همه چیز شده- کارگردان سیما
- تیرانداز- کافه تریای سالن اصلی- ۳/۹ و ۳/۱۰
- ۳
- ۷- مونی و کاروانهایش- کارگردان نادر
- برهانی مرند- کافه تریای سالن اصلی- ۱/۶
- ۳ و ۳/۱۷
- ۸- منم اومدم- کارگردان صدرالدین
- شجره- کافه تریای سالن اصلی- ۲/۲۳ و ۲/۴۰
- ۲
- ۹- سوء تفاهم- کارگردان محمدامیر
- یاراحمدی- تریا- ۳/۲۷ و ۳/۲۸
- ۱۰- جایی در میان خوک‌ها- کارگردان علی
- صلاحی- تریا- ۴/۶ و ۴/۷

- ۱۱- آنا کریستی- کارگردان جواد بشیرگر-
تریا- ۴/۱۳ و ۴/۱۴
- ۱۲- صندوق- کارگردان فرهاد آنیش- تریا-
۴/۲۰ و ۴/۲۱
- ۱۳- برما- کارگردان احسان نگاه- تریا- ۸/۳۷
۳ و ۴/۲۸
- ۱۴- رکوبیم برای یک راهب- کارگردان محمودرضا رحیمی- تریا- ۵/۳ و ۵/۴
- ۱۵- کسی به سرهنگ نامه نمی نویسد- کارگردان داوود دانشور- تریا- ۵/۱۰ و ۵/۱۱
- ۱۶- داشتن و نداشتن- کارگردان مهین اسکویی- تریا- ۵/۱۷ و ۵/۱۸
- ۱۷- درس- کارگردان کیومرث مرادی- تریا- ۵/۲۴ و ۵/۲۵
- ۱۸- ملودی و رشو- کارگردان مریم کاظمی- تریا- ۵/۳۱ و ۶/۱
- ۱۹- تانگوی نیمه مرغ بلخ- کارگردان ناصر کاکاری- کافه تریای سالن اصلی- ۶/۱۷ و ۶/۱۸
- ۲۰- تاکیرگاه نیرخند- کارگردان علاء محسنی- کافه تریای سالن اصلی- ۶/۱۴ و ۶/۱۵
- ۲۱- کرمایی و تیرشمن- کارگردان علیرضا خورناتی- کافه تریای سالن اصلی- ۶/۲۱ و ۶/۲۲
- ۲۲- سبیل- کارگردان محمود میلاروند و فریدا اقلهر- کافه تریای سالن اصلی- ۷/۲۲ و ۷/۱۵
- ۲۳- شبانه‌ای روی دره کوچک- کارگردان رویا قلاچی- کافه تریای سالن اصلی- ۷/۱۵ و ۷/۱۶
- ۲۴- دیوانه من هوراشیمو هشتم- کارگردان وحید نفر- کافه تریای سالن اصلی- ۷/۱۸ و ۷/۱۹
- ۲۵- دینگ مارو- کارگردان مهدی ساکنی- کافه تریای سالن اصلی- ۷/۲۵ و ۷/۲۶
- ۲۶- گل‌کری- لگن‌دانش- کارگردان ایوب آلفخانی- کافه تریای سالن اصلی- ۷/۲۷ و ۸/۲
- ۲۷- بزگ و دو شیزه جوان- کارگردان هنظر لشکر- کافه تریای سالن اصلی- ۸/۶ و ۸/۱۰
- ۲۸- جزیره- کار گروهی- کافه تریای سالن اصلی- ۸/۱۶ و ۸/۱۷
- ۲۹- تجربه‌های اخیر- کارگردان امیررضا کوهستانی- کافه تریای سالن اصلی- ۸/۲۲ و ۸/۲۳
- ۳۰- لال بازی- کارگردان سحر گوران- کافه تریای سالن اصلی- ۸/۲۷ و ۸/۲۸
- ۳۱- علی کوچیک- کارگردان محمد حاتمی- کافه تریای سالن اصلی- ۹/۱۴ و ۹/۱۵
- ۳۲- لاموزیکا- کارگردان رامین شهبازی- کافه تریای سالن اصلی- ۹/۲۱ و ۹/۲۴
- ۳۳- تریلوژی عشق- کارگردان محمدحسین مجدزاده- کافه تریای سالن اصلی- ۹/۲۸ و ۹/۲۹
- ۳۴- چه کسی از ویرجینیا ولف می‌ترسد- کارگردان محمدرضا سمیع- کافه تریای سالن اصلی- ۱۰/۵ و ۱۰/۶

- ۳۵- آنتیگونه در نیویورک- کارگردان سیامک احصایی- کافه تریای سالن اصلی- ۱۰/۱۲ و ۱۰/۱۳
- ۳۶- یک تنبیه باشکوه- کارگردان رویا تیموریان- کافه تریای سالن اصلی- ۱۰/۲۶ و ۱۰/۲۷
- ۳۷- گردونه- کارگردان فرامرز طالبی- خانه هنرمندان- ۳۰ آذر ماه

جشنواره، همایش، اتفاقات

فعالیت‌های تئاتری، همایش‌ها و جشنواره‌های بسیاری در سال ۸۱ شکل گرفتند. اتفاقاً همایش‌ها و جشنواره‌ها گاه به صورت موضوعی بودند و برخی از آنها اولین حضور خود را در جامعه تئاتر کشور اعلام کردند.

- مراسم روز جهانی تئاتر، سالن اصلی تئاتر شهر، دوم اردیبهشت.
- پانزدهمین جشنواره تئاتر دانشجویی، تهران، ۶ تا ۱۱ خرداد.
- نهمین جشنواره تئاتر دفاع مقدس، تهران، اول تا ۷ خرداد.
- سخنرانی دکتر شهیدی، تالار سنگلج، درباره تعزیه و تعزیه‌خوانی، ۲۵ خرداد.
- دومین جلسه تئاتر درمانی، پاتوق فرهنگی ایران، سخنران: چیستا یثربی، ۸ تیر.
- برگزاری کلاس‌های نقالی، کانون نمایش سنتی و آیینی (روش سینه به سینه)، ۱۹ مرداد.
- افتتاح یک سالن تئاتر با نمایش «عکس خانوادگی» به کارگردانی روزبه حسینی، ۲۵ تیر.
- نخستین نشست نمایشنامه‌خوانی، جشنواره دانشجویی عروسکی، ۹ مرداد.
- اجرای نمایش «حکایت مرده بی‌صاحب»، کارگردان: محمدحسین ناصر بیخت، ۲۶ تیر، در تالار نمایش فرهنگسرای مدرسه (اندیشه)
- نخستین جشنواره تئاتر کوتاه جوان، حوزه هنری تهران، ۱۷ تا ۲۰ آذر.
- نخستین مجمع عمومی تعاونی هنرهای نمایش، سالن اصلی تئاتر شهر، ۷ شهریور.
- دومین جلسه نشست پژوهش نهمین جشنواره تئاتر عروسکی، ۲۶ شهریور.
- پنجمین هفته تئاتر مقاومت، ۲۵ شهریور تا ۱۵ مهر.
- سومین جشنواره تئاتر خیابانی استان تهران، ۸ تا ۱۲ آبان.
- نخستین جشنواره تئاتر راگا، حوزه هنری شهری، ۲۰ تا ۲۴ مهر.
- نخستین نشست شبیه‌خوانی، تالار سنگلج، تشکیل انجمن تعزیه، ۲۲ مهر.

تلفن مشترک

○ دوازدهمین جشنواره سوره، اراک، مهر و آبان.

○ ششمین جشنواره تجربه های کوتاه (خلاصیت نمایشی، نمایش های کوتاه و عروسکی کوتاه)، دانشکده هنرهای زیبا، ۱۱ تا ۱۶ آبان.

○ برگزاری همایش تئاتر دفاع مقدس، قم، ۱۶ آذرماه به مدت یک ماه.

○ کانون منتقدان تئاتر در کل ۴۳ نشست نقد و بررسی در جشنواره فجر و ۴۶ جلسه دیگر در جشنواره عروسکی و سه جلسه در طول سال برگزار شد. نقد و بررسی نمایش ها و برگزاری کلاس های آموزشی نقد از فعالیت های عمده این کانون بوده است.

○ نهمین جشنواره بین المللی تئاتر عروسکی، تهران، شهریورماه.

○ بیست و یکمین جشنواره بین المللی تئاتر فجر، تهران، ۱ تا ۱۰ بهمن.

○ چهاردهمین جشنواره تئاتر استانی و منطقه ای کشور، سراسر کشور، مهر تا دی.

○ پانزدهمین جشنواره تئاتر دانشجویی، تهران، ۵ تا ۱۲ خرداد.

○ اعزام نمایش خنیاپانی به کشور هندوستان به کارگردانی محمود فرهنگ و سرپرستی حسین پاکدل، فروردین.

○ انجمن منتقدان و نویسندگان تئاتر در سال ۸۱ برای تقریباً ۹۵ درصد نمایش های اجرا شده، جلسات پرسش و پاسخ برگزار شد.

○ این انجمن در جشنواره های دفاع مقدس و پانزدهمین جشنواره عروسکی، پرسش و پاسخ را تشکیل داد.

○ چهارمین جشنواره تئاتر کانون های نمایشی تهران، مهرماه.

○ مسابقه نمایشنامه نویسی، جشنواره بین المللی داستان تهران، ۱ تا ۷ دی.

○ چهارمین جشنواره بین المللی ایران زمین، اهواز، آبان.

○ ششمین جشنواره تئاتر دانشگاهی تهران، تهران، بهمن.

○ چهارمین جشنواره تئاتر عروسکی استان تهران، پارک میعاد، ۲ تا ۴ دی.

○ اجرای نمایش «مرگ و دوشیزه» به

○ نخستین جشنواره تئاتر طنز، اصفهان، ۱۶ تا ۲۳ آذر.

○ برگزاری نخستین کلاس های آموزشی نقد تئاتر، کانون ملی منتقدان تئاتر با حضور دکتر فرزاد سجودی، اول دی ماه، تهران.

○ اپرای ریگولتو، از مجموعه سخنرانی های دکتر امیر اشرف آریایانپور، خانه هنرمندان، اول دی ماه.

○ اجرای نمایش «نوزاد» به کارگردانی «سیروس ابراهیمزاده»، فرهنگسرای نیاوران، آبان و آذر ۸۱.

○ اجرای نمایش «هملت (به روایت بالیرام)»، کارگردان، حمید پورآذری، خانه فرهنگ مهرآباد، ۲۲ آبان.

○ مشخص شدن محل موقت موزه تئاتر ایران، ساختمان الهیه فرهنگستان هنر، ۳۰ آبان.

○ نخستین جشنواره تئاتر معلولین، جشنواره مهرآیین، تهران، آذرودی.

○ ششمین جشنواره دانشجویی تئاتر عروسکی، تالار فارابی دانشگاه هنر، ۱۶ تا ۲۱ آذر.

○ هشتمین جشنواره تئاتر فتح و معراج، وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح، ۱۸ تا ۲۸ دی.

○ اعزام نمایش های «گنگ خواب دیده» و «پسه دیگه خفه شو»، کارگردان: آتیلا پسیانی، فروردین و اردیبهشت به انگلستان و مرداد و شهریور به آمریکا.

○ اعزام گروه نمایش «خانه برنارد آلبا» اثر «روبرتو چولی» به چهار شهر آلمان و کشور سوئد، فروردین و اردیبهشت و مجدداً به سوئد، اسفند.

○ چهارمین همایش تعزیه، باغ فیض کاشان، ۱۵ تا ۱۷ اردیبهشت.

○ پنجمین جشنواره عشایر، کهگیلویه و بویراحمر، مهر.

○ اعزام سه گروه نمایش «مریم مقدس» (نصرالله قادری)، «عروسکی مثل مژگن»، (رضیا عطایی فر) و «سین گاف»، (امیرحسین حریری) به هندوستان، مهر.

○ اعزام نمایش های «سعادت لوزان مردمان تیره رو»، (محسن علیخانی) و «سبز سرخ، سهراب»، (حسین نبیاتی) به آلمان، مهر.

- کارگردانی «اشکان خطیبی»، خانه هنرمندان، آبان.
- ۵- اجرای نمایش «وقتی که آسمان شکافت» به کارگردانی «نصرت‌الله قادری»، ۱۲ و ۱۵ اسفند، تماشاخانه مهر.
- ۵- اجرای نمایش «زنک و زنکار»، نوشته «دکتر مهدی پورسلطان» به کارگردانی مهرداد رایانی مخصوص، ۱۶ و ۱۷ اسفند، تماشاخانه مهر.
- ۵- اجرای نمایش «مجلس غریب تنهایی» به کارگردانی «رحمت امینی»، ۱۸ و ۱۹ اسفند.

کتاب‌ها

- ۱- نمایشنامه بابلی‌ها، اسماعیل خلیج، تهران، کتاب نیستان.
- ۲- لیرشاه، ویلیام شکسپیر، جواد پیمان، تهران، انتشارات علمی و فرهنگی، چاپ هشتم.
- ۳- هملت، شکسپیر، مسعود فرزاد، تهران، انتشارات علمی و فرهنگی، چاپ نوزدهم.
- ۴- مجلس ضربت زدن، بهرام بیضایی، روشنگران و مطالعات زنان.
- ۵- شاه لیر، ادوارد یاند، هوشنگ حسامی، اصفهان، نشر فردا.
- ۶- مجموعه نمایشنامه، مهدی شجاعی، کتاب نیستان، چاپ دوم.
- ۷- سموری و هفت قبیله گمشده، قطب‌الدین صادقی، انتشارات خورشید آفرین.
- ۸- تئاتر و دین، گابریل مارسل، جلال ستاری، انتشارات نمایش.
- ۹- علی بابا و چهل دزد، جواد ذوالفقاری، انتشارات نمایش.
- ۱۰- نمایش عروسکی برای همه، لوئیس بیند راسکات، ماریون می، میلدر شای، محسن شیخی، انتشارات نمایش.
- ۱۱- در- عنسان کنفانی، فاروق نجم‌الدین، انتشارات فیلم.
- ۱۲- آنتوان پابلوویچ چخوف (زندگی و نقد آثار)، ولادیمیر ولادیمیروویچ یرمی洛夫، فیروزان زهادی، انتشارات مدبر.
- ۱۳- آنتلو، شکسپیر، عبدالحسین نوشین، انتشارات امیرکبیر، چاپ دوم.
- ۱۴- هشت نمایشنامه رادیویی و تلویزیونی، آنتوان چخوف و دیگران، داریوش مؤدبیان، انتشارات قاب.
- ۱۵- رام کردن زن سرکش، داود فتحعلی بیگی، انتشارات نمایش.
- ۱۶- دفتر تعزیه ۵، گردآوری هاشم فیاض، انتشارات نمایش.
- ۱۷- رانده شدگان، علیرضاپارسی، انتشارات دهنسرا، رشت.

آنتیگونه در نیویورک

- ۱۸- خلاقیت نمایش (ویژه کنکور هنر)، منصور خلیج، نسیم آریا، حسین معماری، انتشارات سیمین‌دخت.
- ۱۹- خلیج، انتشارات عابد.
- ۲۰- من و غروب و جاده، انتشارات عابد.
- ۲۱- جایگاه نمایش سنتی در تئاتر معاصر ایران، فریده شیروزیان، تهران، آن.
- ۲۲- دو نمایشنامه (جمعیه شفی و قوی‌تر)، ادوارد آلبی، آوگوست یوهان استریندبرگ، داریوش ندری، مجتمع فرهنگی هنری اوشاد خرم‌آباد.
- ۲۳- داستان خرس‌های پاندا به روایت یک ساکسیفونیست که دوست دخترش در فرانکفورت دارد، ماتس و سینی یک تیتولن نظم‌جو، ماه‌ریز.
- ۲۴- شناخت عوامل نمایش، ابراهیم مکی، سروش، چاپ سوم.
- ۲۵- گردش و نمایشنامه‌های دیگر، ویلی راسل، مهدی غبرایی، سروش.
- ۲۶- لال بازی‌ها، غلامحسین ساعدی، ماه‌ریز.
- ۲۷- نمایشنامه حسین (ع) و شمعن پس از عاشورا، ولید فاضل، علی چراغی، مفادی، تیریت، ۳ جلد.
- ۲۸- شکنجه و قتل زان پل ما را به اجزای ساکنان تیمارستان شارلتون به کارگردانی مارکی دوسباد، پیتر اولریش، آیس، محمد نجفی، نیلا، چاپ دوم.
- ۲۹- نگارش نمایشنامه رادیویی، کیت ریچاردز، مهدی عبدالله‌زاده، سروش.
- ۳۰- ۶۸ داستان اپرا، مجموعه‌ای از اپراهای مشهور اجرا شده جهان در متروپولیتن نیویورک، جان فریمن، تبسم آتشین‌جان، روزنه کار.
- ۳۱- آنتونی و کلئوپاترا، ویلیام شکسپیر، علاءالدین بازارگادی، شرکت انتشارات علمی و فرهنگی، چاپ چهارم.
- ۳۲- پستوخانه (تقلید در دو مجلس)، حمید امجد، نیلا، چاپ دوم.
- ۳۳- توفان، امه سه زر، فریبا کامکاری، فرشید محسن‌زاده، نیلا.
- ۳۴- شیش و بش، محمد جرم‌شیر، نیلا.

پهلوان کچل و ازدها

- ۳۵- عادل ها، آلبرکامو، وحید فریدفر، نقطه.
- ۳۶- گردش تابستانی (دو نمایشنامه)، حمید امجد، نیلا.
- ۳۷- نیلوفر آبی، حمید امجد، نیلا.
- ۳۸- وقت ضیافت، هارولد پینتر، امیر امجد، نیلا.
- ۳۹- یغمای شاهنامه خورشید، پیتر شفر، محمد حافظی، نیلا.
- ۴۰- روز از نو، داریو فو، فرانکارامه، منیژه محامدی، رضوان صدقی نژاد، گلهر.
- ۴۱- رویای آمریکایی و ماسه بازی، ادوارد آبی، ع. ا. بهرامی، گلهر.
- ۴۲- کمدی هنر تئاتر، ادوارد فلیپو، داریوش مودیپان، قاب.
- ۴۳- مرثی بی پایان، محمد ایوبی، نسیم دانش.
- ۴۴- مرگ تصادفی یک آنارشیت، داریوفو، رضوان صدقی نژاد، گلهر.
- ۴۵- بانوی دریایی، هنر یک ایبسن، ناتالی چوبینه سپیده سحر.
- ۴۶- حمزه اسدالله: نمایشنامه ای برای دانش آموزان، محمد موفق سلیمو، غلامرضا نوعی، کتاب مبین.
- ۴۷- در انتظار گودو، ساموئل بکت، مصطفی عابدینی فرد، کلیدر.
- ۴۸- دیوان تئاترال، محمود استاد محمد، قفوس.
- ۴۹- مجموعه آثار اوژان یونسکو (عابر، هوایی و کرگدن)، اوژن یونسکو، سحر داوری تجربه، چاپ دوم.
- ۵۰- افرا یا روز می گذرد، بهرام بیضایی، روشنگران.
- ۵۱- کتاب عشق و شعبده، نغمه ثمینی، نشر مرکز.
- ۵۲- مرگ و دختر جوان، آریل دورفمان، حشمت الله کامرانی، ماهریز.
- ۵۳- هنگامه آریان و باران، غلامحسین سعادی، ماهریز.
- ۵۴- رازها و دروغ ها، نغمه ثمینی، نشر آتنا.
- ۵۵- جاده ای به سوی کعبه، آثول فوگارد، افسانه محمدی، دفتر نمایش های مذهبی مرکز هنرهای نمایشی.
- ۵۶- سید صحنه آرای نو، محسن صانعی، انتشارات نمایش.
- ۵۷- سبز، سهراب، سرخ/ پاییز/ یک کاسه نذر، محمد باقر ثباتی مقدم/ نادر برهانی مردند/ زهرا نجف پور، انتشارات نمایش.
- ۵۸- دفتر تعزیه ۶ به کوشش: محمدحسین رجایی زهره ای، انتشارات نمایش.
- ۵۹- گفتگوهای با ساموئل بکت، اوژن یونسکو، ژان لویی بارو، احمد گامیابی مسک، انتشارات نمایش.
- ۶۰- جنگ شعاع (تعزیه نامه های کتابخانه ملک)، محمدرضا خاکی، گسترش هنر با همکاری مرکز مطالعات و تحقیقات هنری.
- ۶۱- شب نشینی در جهنم، مهرداد رایانی مخصوص، طرح روز.
- ۶۲- مرده شور، مهرداد رایانی مخصوص، انتشارات طرح روز.
- ۶۳- خشم و هیاهو - مهرداد رایانی مخصوص، انتشارات طرح روز.
- ۶۴- کارکردان ها از تئاتر می گویند، ماریام، دلگادو و پل هریتاج، انتشارات نمایش، یدالله آقاعباسی.
- ۶۵- هزار و دومین شب شهرزاد و هزیان، مرتضی سخاوت، انتشارات نمایش.
- ۶۶- تاریخ طراحی صحنه تئاتر در ایران، محسن صانعی، انتشارات نمایش.
- ۶۷- نمایشنامه های آریستوفان (جلد ۱ و ۲)، رضا شیرمرز، انتشارات نمایش.
- ۶۸- حکم مرگ و دو نمایشنامه دیگر - رضایی آریایی و قدرت الله فتحی، سوره.
- ۶۹- روز تکران و گیلدنسترن مرده اند، تام شپارد، ترجمه مصطفی اسلامیه، نیلوفر.
- ۷۰- تانگوی تخم مرغ داغ، اکبر وادی، ویستار.
- ۷۱- سه شب با مادوکس، مانتی ویسنی، یک، ترجمه تینوش نظم جو، مامریز.
- ۷۲- فرزند پا، صادق عاشورپور، سوره.
- ۷۳- دفتر تعزیه ۶ - به کوشش: محمدحسین رجایی زهره ای.
- ۷۴- فلز و شیشه و هشت نمایشنامه دیگر، آتیلا پسیانی و محمد چرم شیر، آفتاب کیش.
- ۷۵- کسی نیست... محمد چرم شیر، آفتاب کیش.
- ۷۶- در آینه نمایش، به کوشش: دکتر مهدی پوررضاییان، مجموعه مقاله و یک نمایشنامه، سوگند.
- ۷۷- فصلنامه تئاتر (مجموعه مقاله)، شماره های ۲۹ و ۳۰، نمایش.
- ۷۸- نمایشنامه های تک پرده ای - به کوشش معصومه تهمی پور، روزبهان.
- ۷۹- سه گانه های نمایش عاشورا - به کوشش دکتر مهدی پوررضاییان - سوره.

متون نمایشی

برخی نمایش‌هایی که در طول سال برای اجرا عمومی در نظر گرفته شدند از متون نمایشی خارجی بهره می‌بردند که حتی برخی از آنها مورد توجه تماشاگران قرار گرفتند. اجرای متون خارجی، مزیتی است برای یادگیری درام. استفاده از فضاهای خلق شده در آثار خارجی مطرح و همچنین تجزیه و تحلیلی که از سوی گروه‌های نمایشی بر روی این متون صورت می‌گیرد، می‌تواند در ارتقای سطح کیفی نمایشنامه‌نویسی ایران، موثر واقع شود.

از سوی دیگر براساس سیاست‌های مدون جشنواره فجر، اکثر نمایش‌هایی که قرار است در هر سال اجرای عمومی بگیرند، می‌بایستی از متون ایرانی استفاده کنند. در سال ۸۱ تا حدودی شاهد برخی متون نمایشی بودیم که از شخصیت‌پردازی بهتری برخوردار بودند و هرازگاه مسایل و معضلات اجتماعی را به شیوه‌ای تازه و بدیع مطرح می‌کردند؛ اما متأسفانه در کلیت این آثار، ضعف‌های حادی مشاهده می‌شد. استفاده از موضوعات اساطیری و افسانه‌ای، پس از گذشت چند سال، هنوز در اوایل راه قرار دارد و تکنیک‌های فراوانی که برای به نگارش درآوردن آنها می‌توان به کار بست، هنوز مهجور هستند.

متون نمایشی ایرانی از موضوعات مختلف و متفاوتی بهره می‌بردند و هر یک به نوبه‌ی خود شیوه اجرایی متفاوتی را در پیش گرفته بودند.

طراحی صحنه

در سال ۸۱، شاهد رشد طراحی صحنه در نمایش‌ها بودیم. هر نمایش براساس تم خاصی که به آن وابسته بود و فضایی که متن آن مد نظر داشت، دکورهای ویژه‌ای را شکل داده بود. استفاده از بافت‌های متفاوت باعث شده بود تا صحنه‌ها رنگ و بوی خاصی داشته باشند. در سال ۸۱ کم‌تر شاهد طراحی صحنه‌ای با حال و هوای معمولی و ساده بودیم. اکثر نمایش‌ها اصرار داشتند که به نوعی در طراحی صحنه خود خلاقیت و نوآوری نشان دهند و عوض شدن طراحی‌ها در فاصله میان صحنه‌ها و مکانیکی‌تر شدن برخی از امکانات صحنه، شواهدی به این مدعا هستند.

اما در عین حال برخی نمایش‌ها نیز این امر را تا حد افراط پیش برده بودند و اصرار آنها بر جلب نظر کردن طراحی صحنه، خود نمایش را زیر سؤال برده بود.

نور

نمایش از حجم، حرکت، رنگ و فضا به وجود می‌آید و نور، عاملی است که به راحتی می‌تواند

مصائب ایاز عیار

این عناصر را بازسازی کند. متأسفانه نه تنها در سال ۸۱ بلکه در سال‌های پیشین نیز شاهد هیچ‌گونه رشدی در امکانات و خلاقیت‌های نوری تئاتر ایران نبوده‌ایم.

متأسفانه بزرگ‌ترین مرکز اجرای نمایش ایران، یعنی تئاتر شهر فاقد هر گونه امکانات نوری استاندارد است و این امکانات در این چند ساله‌ی اخیر، کوچک‌ترین ارتقایی نداشته‌اند؛ اگرچه حتی امکانات نوری مناسب هم در این سالن‌های کوچک غیرقابل استفاده هستند؛ اما لزوم ایجاد یک جریان در کلیپ تئاتر ایران احساس می‌شود و این جریان بایستی در قسمت‌هایی که تا به حال مورد توجه قرار نگرفته بودند، آغاز شود و ادامه یابد.

امکانات بصری تئاتر ایران در حال حاضر، جوابگویی برخی از متون نمایشی نیستند و به وجود آوردن ژانرهای نوین تئاتر بدون ایجاد این امکانات، غیرممکن به نظر می‌رسد. این امر می‌تواند تأثیری بسیار مخرب بر ساختار و سیاست‌های تئاتر در ایران بگذارد و آن را به صورت هنری ضعیف و عقب‌مانده نگه دارد.

کارگردانی و بازیگری

این دو عنصر که از مهم‌ترین عناصر سازنده‌ی یک نمایش هستند، رشد چندانی نداشتند و سیر حرکتی همیشگی خود را طی کردند. اتفاق عظیم و قابل‌ذکری در این دو شاخه به وجود نیامد؛ اگرچه این امر ممکن است به پای متون نمایشی ضعیف، نوشته شود؛ اما تلاش برای خلق شخصیت‌های باورکردنی و به یادماندنی و یا حتی سر و شکل دادن به کلیت یک نمایش، ضعیف بود. البته تعریفی که از بازیگری و کارگردانی در ایران وجود دارد، متفاوت است و همین امر باعث می‌شود که شاهد می‌شود که شاهد انجام وظیفه‌ی این عوامل به صورتی باشیم که به طور مشخص و آشکارا، عناصر زیبایی‌شناختی و خاصی هنر تئاتر را به رخ نمی‌کشند و هرازگاه، حتی به سوی نمایش دادن و نه اجرای تئاتر می‌کرایند.

سیاست‌گذاری‌ها

لزوم داشتن تئاتر چیست؟ این سوالی

است که اغلب مردم و افرادی که با تئاتر سر و کار دارند از خود می‌پرسند. اگر قرار است یک هنر ضعیف و در حاشیه به نام تئاتر داشته باشیم و هر ساله بودجه‌ای اندک به آن اختصاص داده شود و هیچ‌گاه امکاناتش هم پیشرفت نکند. چرا بایستی به این راه ادامه دهیم؟ البته برخی دیگر نیز همین رویه‌ی کج‌دار و مریض کنونی را می‌پسندند و از هیچ بهتر می‌دانند.

سؤال اصلی این‌جاست که آیا هنرمندان تئاتر از امکانات اولیه‌ی شغلی برخوردار هستند؟ آیا تئاتر در کشور به عنوان یک شغل محسوب می‌شود؟ بیمه و خدمات درمانی و حقوق بازنشستگی و سایر امکاناتی که در مشاغل دیگر امری طبیعی هستند در تئاتر وجود خارجی ندارند؛ چرا که تئاتر در ایران به رسمیت شناخته نمی‌شود.

عوامل بسیاری در حاشیه‌ای بودن تئاتر دخیل هستند؛ از جمله رابطه‌ی نامناسب مطبوعات و رسانه‌ها از قبیل رادیو و تلویزیون با تئاتر، عدم تبلیغات مناسب، وجود نداشتن فرهنگ تئاتر دیدن و علاقه عمومی به نمایش، به وجود نیامدن تخصص‌های تئاتری و عدم ایجاد مشاغل مربوط به آنها و حمایت نشدن از سوی دولت و هزاران دلیل دیگر که باعث می‌شود تئاتر همچنان به عنوان هنری مظلوم شناخته شود.

سخت‌افزار تئاتر

تئاتر شهر هنوز قلب تپنده تئاتر کشور است و اگر این قلب بایستد به جرأت می‌توان گفت که تئاتر شهرها و همین تهران با مشکل مواجه می‌شوند. مشکل از این حیث که هنرمندان، مخاطبان و علاقه‌مندان درمانده می‌شوند. متأسفیم که این مرکزیت وجود دارد و هنوز نتوانسته‌ایم مشابهی ایجاد کنیم تا مثل تعطیلی دو هفته تئاتر شهر، احساس نکنیم تئاتر کشور تعطیل است. با توجه به رشد کمی تئاتر کشور و افزوده شدن روز به روز علاقه‌مندان، دانشجویان، فارغ‌التحصیلان و سرانجام هنرمندان تئاتر،

ضروری است که متناسب با این رشد، سیستم اجرایی نیز وارد عمل شود. ایجاد مراکز و همانند تئاتر شهر در شهرهای کشور و تهران و یا حداقل رویکرد به ساخت و ساز سالن‌های کوچک، قطعاً می‌تواند راه‌گشا باشد؛ حتی سالن‌های چندمنظوره و استاندارد، می‌تواند در این باره مفید واقع شود. امروزه، یکسان نبودن سیستم عرضه و تقاضا و از سوی دیگر نسبت علاقه‌مندی علاقه‌مندان تئاتر با امکانات موجود، مشکل حادّی شده است و تنها می‌توان با ارتقای بخش سخت‌افزاری (سالن، تجهیزات و...) آن را برطرف کرد. کمبود امکانات و نبود سالن، جدا از آن‌که عده‌ای را از حق طبیعی‌شان محروم می‌کند، سیستم اجرایی را وادار می‌نماید تا گزینشی برخورد کند و قطعاً در این گزینش، سلیقه‌ها اعمال می‌شود و هرکس بگوید سلیقه‌ای نمی‌شود آن را به دست من بسپارید به خطا رفته است. از سوی دیگر این کمبود، رقابت ناسالم ایجاد می‌کند و موقعیت و شخصیت شریف و انسانی هنرمندان، پایمال می‌شود و آن‌ها ناگفته‌هایی که همه سعی بر تنویر و تکویرش داریم، رخ می‌نماید و نهایت آن‌که کمپلکس‌های غیرقابل تحملی ایجاد می‌شود که به جای همفکری و همسویی در تعالی اندیشه و تئاتر، عرضی و بعضاً نموداری از صعوبت به سقوط را ترسیم می‌کنند. ضرورت چاره‌اندیشی درباره افزایش امکانات و بخش سخت‌افزاری، دو چندان است و این آسیب، رفته‌رفته از جای دیگر زخم عمیقی را می‌کشد.

آمار اجراهای تئاتر رفته‌رفته افزایش می‌یابد. نمونه‌ای از این آمار، فهرست وار تقدیم شده و چه بسیار اجراهای دیگر که در شهرستان‌ها به وقوع پیوسته است و به دلیل نبود یک سیستم کلان‌نگر و آرشیوی، فقط در ذهن‌ها حک می‌شود. ایجاد مرکز اطلاعات و آمار برای تئاتر کشور جهت ثبت و ضبط تاریخ تئاتر کشور و جریان‌ها و اتفاقات آن از ضروریات است که قطعاً نبودش هم برنامه‌ریزان را دچار مشکل خواهد کرد و هم نفرین (!) آیندگان را برای ما به ارمغان خواهد گذاشت. به عنوان مثال برای تهیه این «نگاه» با تمام نقصان‌هایش در آماردهی، ده‌ها فرد و مرکز را به مشاوره گرفتیم و برخی پاسخ دادند و برخی طفره رفتند؛ چون چیزی ثبت نکرده بودند.

البته راه‌اندازی سه سالن تمرین بر پشت بام تئاتر شهر و افزوده شدن تالارنو، همگی باز هم در تئاتر شهر، ستودنی است؛ اما باز هم با تئاتر شهر مواجهیم.

قطب‌های دولتی تئاتر

گروه‌ها از چندماه قبل‌تر برنامه‌ریزی خود را شکل می‌دهند و از نگارش تا انتخاب بازیگران و در نهایت تمرین و اجرا را سامان می‌بخشند تا در کنار هم جشن بگیرند. امسال به طور

همان همیگی

تقریبی ۱۰۰ گروه متقاضی شرکت در جشنواره فجر، توانسته بودند از سد بازخوانی عبور کنند. قریب بر ۱۰۰۰ هنرمند در این گروه‌ها حضور داشتند. پس از بازیابی، ۴۰ گروه؛ یعنی حدود ۲۰۰ نفر خوشحال و ۶۰ گروه؛ یعنی ۶۰۰ نفر ناراحت بودند. افزون بر این ۶۰۰ نفر، شماری دیگر هم پیش‌تر و در مرحله بازخوانی و شماری دیگر که شرایط حضور برایشان مهیا نبود به دلایل عدیده نمی‌توانستند یا نمی‌خواستند در این مارا تن طرلانی حضور پیدا کنند، ناراحت و مغموم بودند، شمار هنرمندان ناراحت بیش‌تر از شمار هنرمندان خوشحال است؛ یعنی اکثریت فدای اقلیت می‌شوند. مسؤولان می‌گویند:

۱. نمایش‌های بهتر باید حضور یابند. ۲. امکانات کم داریم و باید گزینش نماییم. ۳. نمی‌توان جشنواره را معکوس کرد و روند ارجایی عمومی را داشت و سپس از برآیند آن جشنواره را شکل داد؛ زیرا تازگی ندارد و جمع‌کردن دوباره گروه‌ها، هزینه بیش‌تری می‌برد و از همه مهم‌تر انگیزه‌ها کم‌تر است. ۴. همه حق دارند حضور یابند و در این مسابله شرکت نمایند و قاعده این است که قیاس شوند.

این دلایل عمده و بی‌شمار دلیل جزئی دیگر باعث می‌شود که مسؤولان چنین جشنواره‌ای را شکل دهند. از بزرگ‌ترین جشنواره گرفته تا کوچک‌ترین آن در شهرستان‌ها، همین زوال را دارند و اغلب، لب‌خند بر لب اقلیت می‌آورند و اکثریت را مغموم می‌کنند. چه باید کرد تا تعداد افراد مغموم کم‌تر شوند؟ چه باید کرد تا با این امکانات موجود، ایده‌آل‌ترین شکل ممکن را به وجود آورد؟

این جشنواره برای همه اصل شده است که هم خوب است و هم مضر. تئاتر برای جشنواره یا جشنواره برای تئاتر؟ هنوز نتوانسته‌ایم (مسؤول و هنرمند) به وفاق جمعی برسیم و هنوز در لایبریت‌های تنهایی و گروهی قرار داریم و نخواستیم و نمی‌خواهیم که همراه شویم و هم صحبت. وقتی تعداد این همه جشنواره را از نظر می‌گذرانیم و شمار آدم‌های هنرمند و مسؤولی را که در آنها تلاش می‌کنند بر می‌شماریم باید پسین‌گاه و جلوه‌گاه ایده‌آلی را شاهد باشیم، اما چنین نیست. خطاست که یکسره همه را با یک چوب برانیم. هرگز نمی‌گوییم همه چیز تیره و تار و نامطلوب است، بلکه وقتی قیاس تعداد است و شور و حال، انتظار بالا می‌رود؛ اما در عمل نمی‌یابیم. چندان معتقد نیستیم که اینجا باز هم مسؤولان مقصردند که که صدالبته بی‌تأثیر نیستند؛ اما این به هنرمندان باز می‌گردد تا عرق ریزان روح و روان را بیش‌تر کنند. شگفتی‌ها و خلاقیت‌ها در قیاس با سال‌های ۷۷ تا ۷۹ کم‌تر شده است و اگر انصاف به خرج دهیم، داریم خود را تکرار می‌کنیم و جشنواره‌ها هم مزید بر این علت است. نمایشی که از این جشنواره به آن جشنواره می‌رود و گروه اجرایی آن با کمک هزینه‌ها و یا احیاناً جوایزش، ارتزاق می‌کنند، اگر چه از یکسو به هر حال به زنده بودن تئاتر کمک می‌کند و تئاتر را به جریان می‌اندازند؛ اما همگی از بی‌سیاستی و بی‌تدبیری نشأت می‌گیرند. تاکی باید میلیون‌ها تومان صرف جشنواره‌های رنگارنگ شود؛ ولی ما همچنان به تک ستاره تئاتر کشورمان؛ یعنی تئاتر شهر بناریم و مثل و ماندنی برایش شکل ندهیم. کدام یک از این بانیان متفاوت جشنواره‌ها به فکر احداث سالن و یا اجرای مستمر گروه‌های خود بوده‌اند؟ چرا هیچ سیستمی برای هدایت این جریان‌ها وجود ندارد؟ هنوز در شگفتی هستیم که چگونه این همه رییس دولتی برای تئاتر وجود دارد و همه تصمیم می‌گیرند و به دیگری کاری ندارد و بعضاً کارهایشان موازی است. اصلاً جشنواره برگزار می‌کنند که چی؟ که همه شاد شوند و جشن بگیرند و دودکش‌ها بالا رود؟ خوب اگر هدف این است تلویزیون همین کار را می‌کند و به سادگی می‌توان از شبکه‌های مختلف «عبدلی» و امثالهم را هم با همین گروه‌های موجود شکل داد و همین نتیجه را گرفت. این قطب‌های تئاتری که هر یک برای اثبات خویش، جشنواره به راه می‌اندازند و دیگر سکوت محض را پیشه می‌کنند و هیچ خبر و اثری ازشان نیست چرا به جای رفع مشکلات و رسانیدن وحدت در اداره تئاتر کشور، مدام شاخ و برگ و رشد عرضی

را تقویت می‌کنند؟ چرا به صعود و رشد طولی نمی‌اندیشند؟ منافع مادی عده‌ای در این زمینه از طریق دیگر هم مهیا می‌شود؛ اما چرا این همه و چرا این قدر؟؟؟ اصلاً در شگفتی هستیم که این همه مرکز تئاتر در کشور که هر یک ساز مجزا می‌زنند چه معنایی می‌تواند داشته باشد؟ ای کاش خصوصی بودند و دلمان نمی‌سوخت. عموم این مراکز، دولتی‌اند و یا از بودجه مردم بهره‌برداری می‌کنند؛ اما یک نظام واحد را شکل نمی‌دهند. البته مشکل از اساس است. شورای عالی انقلاب فرهنگی، فرهنگستان هنر، سازمان فرهنگی هنری شهرداری، ارشاد، حوزه، صدا و سیما، ارتش، بنیاد حفظ آثار، بنیاد روایت و سه همه خود و نه دیگری را متولی تئاتر می‌دانند و اساساً تحت لوای هیچ یک قرار نمی‌گیرند. شورای عالی انقلاب فرهنگی تصویب می‌کند که تئاتر در مدارس، شکل و سامان می‌یابد و وار فعالیت‌های فوق‌برنامه و خصوصاً شیوه‌های آموزشی شود؛ اما کی انجام می‌دهد؟ طبیعی است که انجام نشود؛ زیرا مشروعیت اجرایی ندارد و به لحاظ سازمانی دستوردهنده و تصمیم‌گیرنده ارتباط ندارند و دیگر آن‌که حکمی صادر می‌شود بی‌آن‌که پیش‌زمینه‌ها و راه‌کارهای اجرایی‌اش به لحاظ مادی، فکری و... مهیا شده باشد. این همه مرکز موازی در حوزه فرهنگ و هنر و خاصه تئاتر، تکثر نمی‌آفریند که هیچ، بلکه اختلال ایجاد می‌کند. تصور فرمایید تمام بودجه‌های مربوط به جشنواره‌ها و حرکت‌های تئاتری کشور به یک جا داده شود و آن مکان تصمیم‌گیرنده باشد. اول کاری که این مرکز انجام می‌دهد، تفکیک وظایف زیرمجموعه‌هایش و سپس حذف موازی‌کاری‌هاست.

کار دولت، سیاست‌گذاری است و حمایت و هدایت؛ بنابراین ایجاد و شکل‌گیری بخش خصوصی بلامانع است؛ اما بخش‌های دولتی باید با این وحدت پیش بروند. با چنین وحدت و بودجه‌ای که ذکر شد، قطعاً می‌توان به نتایج مطلوب‌تری دست پیدا کرد و این اتفاق فقط به مصوبه مجلس شورای اسلامی نیاز

دارد و لاغیر؛ یعنی تصویب قانونی که در «عمل»، فلان مرکز یا نهاد یا ... را مسؤول تئاتر کشور خطاب کند و همه جریان‌های دولتی موظف باشند در بخش عمل، اقدام و بودجه، مشروعاتشان را از آن کسب کنند و بخش‌های خصوصی - که ان‌شاءالله سامان می‌یابند از منظر نظارت تبیین شوند.

فقر کتاب نداریم

دیگر به جرأت می‌توان خط بطلانی بر روی این جمله عده‌ای که می‌گویند: «فقر منابع داریم»، بکشیم. آمار چاپ کتاب‌های متعدد در زمینه تخصصی تئاتر (نمایشنامه، تئوری و ...) زیاد شده است و همچنان در سر جلسات پایان‌نامه‌ها و بحث‌های پژوهشی، می‌شنویم که می‌گویند کتاب‌های مورد نیاز وجود ندارد. نمی‌دانیم تا کی می‌خواهیم مشکل تنبلی و عدم جستجوگری خود را به گردن دیگران بیندازیم و خود را توجیه کنیم. با ??? قاطع می‌توان گفت حالا دیگر نه تنها فقر نداریم که بسیار به سطح اشباع نزدیک شده‌ایم. امیدواریم حالا نگویند با مسایل روز جهان در ارتباط نیستیم که در آن صورت باز هم می‌گوییم تنبلی از خودتان است و می‌توانید با پرداخت ۱۵۰ تومان در یکی از کافی‌نت‌های موجود به هر جا که دلتان بخواهد، وصل شوید و از هالیوود گرفته تا خانه پینتر و امثالهم را را جستجو کنید و مطلب مورد علاقه‌تان را پیدا نمایید. اگر هم مشکل زبان دوم داریم و اهمیت عالی را در جای دیگر مصرف می‌کنیم باز هم راه حل داریم و اخیراً نرم‌افزار جدیدی که برگردان به زبان فارسی در آن تعبیه شده است، راه گشاست.

شرمنده‌ام که بگویم این بار صد درصد خودمان مقصریم و نه مسؤولان!

رشد کتاب‌های چاپ شده انتشارات خصوصی در قیاس با انتشارات دولتی بسیار چشمگیر است و ستودنی و امیدواریم این روند حفظ شود و محققان و منتقدان به نقد و بررسی این کتاب‌ها همت گمارند.

کیفیت قانون

وقتی به اصل تئاتر که تولید است نظر می‌افکنیم رشد کمی خوبی را می‌بینیم و وقتی اتفاقات حاشیه‌ای تئاتر، مثل جلسات نمایشنامه‌خوانی، جلسات نقد و بررسی، جلسات سخنرانی و پرسش و پاسخ، چاپ کتاب و ... را از نظر می‌گذرانیم، می‌بینیم که اتفاقات و رویدادها بسیار است و آنها نیز رشد کمی داشته‌اند. با این حساب که همه چیز از رشد حکایت می‌کند، کم‌تر شاهد اتفاق و شگفتی و حرکت در تئاتر هستیم؛ حتی با گرایش خاصی که عده‌ای به سمت شکستن قواعد پیدا کردند و فضای بازی هم در این باره شکل گرفته است؛ اما هنوز نتوانسته‌ایم به جایگاه در خور و نگاه بایسته دست یابیم. آسیب‌شناسی این حرکت‌ها ما را به سطحی بودن سوق می‌دهد و این‌که تلاش تلاشگران بیش‌تر مصروف یک شبه ره صدساله می‌شود. کم‌تر نویسندگان و گروه‌های اجرایی، سعی می‌کنند بر یک شیوه و یا یک تفکر اجرایی اصرار بورزند و اگر هم چنین است عموماً شیوه‌هایی است که پیش‌ترها نمونه‌هایش را در کشورمان و یا در اشکال وارداتی (فیلم، نمایش و ...) شاهد بوده‌ایم. چرا نباید توانست در میان انبوه نمایش‌ها و کارگردان‌ها و نویسندگان از استیل و شیوه‌ای خاص نام برد که مثل و مانند نداشته باشد؟ آیا هنرمندان ما به انجماد رسیده‌اند؟ آیا تکرار داشته‌ها ما را ارتقا می‌دهیم؟ چگونه هم‌زمان با عصر خویش هم گذشته‌مان را حفظ کنیم و هم اثری ماندگار برای آیندگان شکل دهیم؟

به شدت احساس می‌شود که در این مقطع نیازمند دگرگونی اصیل و تعمیق یافته هستیم و این رویه هم از منظر شکل و هم از منظر محتوا مد نظر است.

بازار کار تئاتر

دانشکده هنرهای زیبا، دانشکده سینما تئاتر، دانشگاه آزاد (تهران، اراک، بوشهر و نوشهر)، دانشگاه سوره، دانشگاه تربیت مدرس و مراکز متعدد خصوصی تئاتر، جملگی به طور متوسط در مقاطع مختلف دیپلم، کاردانی، کارشناسی و کارشناسی ارشد در طول سال به طور

متوسط، حدود ۱۰۰۰ فارغ‌التحصیل را به جمع سایر هنرمندان تئاتر افزوده می‌کنند روز به روز بر تعداد پذیرش علاقه‌مندان و از سوی دیگر تعدد چنین مکان‌های آموزشی افزوده می‌شود و هنوز ارتباط معقول و منطقی مابین سیستم آموزشی و سیستم اجرایی تئاتر وجود ندارد. مسؤولان آموزشی می‌گویند که ما به بازار کار فکر نمی‌کنیم و کارمان آموزشی است و چون علاقه‌مند وجود دارد، وظیفه ماست که به آن پاسخ بدهیم: مسؤولان اجرایی، شمار فارغ‌التحصیلان را با فضا و امکانات موجود همساز و متناسب نمی‌دانند و رشد بی‌رویه در جذب دانشجوی و هنرجوی تئاتر را نگرش می‌کنند. یکی به دیگری و دیگری به آن یکی، مسأله را پاس می‌دهد و سرانجام هیچ نیاید مابین مراکز آموزشی و اجرایی ارتباط برقرار شود. و متناسب پیش بروند؟ دانشجویی که با n سال آموزش، فارغ‌التحصیل می‌شود و وقت، انرژی، سرمایه و ... صرف آموزش او می‌گردد، حداقل به فکر سوبسیدی که صرفش شده است، بود؟ نباید به وقتی که او می‌گذارد و انرژی صرف شده‌اش، بها داد؟ چه کسی و چه سیستمی باید راه حل دهد؟ از سوی دیگر سیستم آموزشی، آسیب‌شناسی نمی‌شود. معتقد نیستم که ماهیت درس‌ها عوض شود و به هر حال، نوپای تئاتر باید همه آن‌چه را که در نظر گرفته شده است، بیاموزد، اما معتقدم که باید آسیب‌ها رفع شود. چرا تاریخ نمایش ۲۰۸ و ۲۰۲ هر کدام به ارزش ۲ واحد فقط تا اواخر قرن ۱۹ را در بر می‌گیرند. نباید شرح درس عوض شود؟ نباید بعد از گذشت این همه سال شرح درس جامعه‌شناسی ۲۰۱ مکتوب می‌شود؟ به روز کردن شرح درس‌ها پیشکش، همین‌که وجود دارد، سرشار از نقص و نقیص است. چه کسی باید پاسخگو باشد؟

اکثر مراکز آموزشی که در زمینه‌ی تئاتر فعال‌اند به لحاظ امکانات بسیار ضعیف هستند. دانشجوی کارگردانی تئاتر، نباید

کنند.

حداقل امکانات نورپردازی و... را اتود کند؟
آیا چنین مجال بودجه‌ای وجود دارد؟ کجا
باید اتود کرد؟ مگر قرار نیست بیاموزیم؟
آموزش یک حرفه عملی با کتاب و اسلاید
دیدن امکان‌پذیر است؟ اگر می‌شود چرا
برخی درس‌ها را عملی خوانده‌اند؟

متناسب نبودن پذیرش دانشجویان و
فارغ‌التحصیلان تئاتر با حد مورد نیاز،
کمبود امکانات، عدم بازنگری در دروس
دانشگاهی و در نظر نگرفتن تسهیلات
مطالعاتی برای استادان این رشته از
مشکلات اصلی تئاتر دانشگاهی است و به
همه این‌ها اضافه کنید بلا تکلیفی صنفی
تئاترپیشگانی که می‌خواهند فقط تئاترکار

خانه تئاتر

خانه تئاتر وارد چهارمین سال راه‌اندازی‌اش شده است. همچنان مسایل صنفی تئاتر،
لاینحل باقی مانده است. صدور کارت، جلسات صنفی و عملی، مشارکت در چند تشییع جنازه
و چند مورد دیگر، عمده کارخانه تئاتر بوده است. قرار بود خانه تئاتر در خصوص مسایل
صنفی، ملجا و حمایتگر باشد؛ آیا چنین شده است؟

فرض کنیم جنگ میان خانه تئاتر و شهرداری، حل شود و خانه تئاتر در صوبای جنوبی مستقر
شود. آیا بودجه اداره آن مهیاست؟ آیا فقط مکان مهم است؟ اطمینان دارم تا زمانی که شرح
وظایف مصوب در پیکره تئاتر کشور برای این نهاد در نظر گرفته نشود، بی‌فایده است. فقط
یکی از قطب‌های تئاتری به قطب‌های دیگر اضافه می‌شود و سپس یک بار فریاد بزنید و
خواستتان را بگویید تا حداقل گمان نشود که منافع خردی مدنظر است. سه سال برای ثبت و
رفع و رجوع امور اولیه کافی است. حالا وقت آن است که «صنف» تبیین شود.

اشتباه نکنیم! خانه تئاتر قرار است اول مسایل صنفی را پوشش دهد و بعد به مسایل دیگر
(آموزش، جلسات و...) بپردازد و از سوی دیگر قرار نیست متولی اصلی تئاتر کشور باشد.
بلکه قرار است قدرت و اهرم‌های کافی و لازم برای حمایت از هنرمندان تئاتر کشور را در
اختیار داشته باشد. چطوری و چگونه، مسأله‌ای است که قطعاً دو دوره از هیأت‌مدیره‌های
مختلف خانه تئاتر و صنوفش به آن فکر کردند و باید نمایان و از همه مهم‌تر جاری تو
سازی‌اش می‌کردند. حالا که نشده است پس باید بگویند چرا. اگر هم نمی‌توانند بگویند چرا،
باز هم باید بگویند چرا.

این شکل صنفی، فعلاً فقط هست و ما هم به بودنش راضی‌ایم و نبودنش بدتر از بودنش
است؛ اما این بودن، واقعاً چنگی به دل نمی‌زند.

